

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Глухівського НПУ
ім. О. Довженка

Марина ХРОЛЕНКО

"29" серпня 2025 р.

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ
З ПЕДАГОГІКИ ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ
2025 рік вступу

ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ

«Середня освіта (Українська мова і література)»

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за спеціальністю А4 Середня освіта, предметною спеціальністю А4.01 Середня освіта
(Українська мова і література).

галузі знань А Освіта

Кваліфікація:

Бакалавр із середньої освіти (Українська мова і література).

Вчитель-бакалавр української мови і літератури.

Вчитель-бакалавр зарубіжної літератури

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки та фахових методик навчання розроблена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта, предметною спеціальністю А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) та чинних типових предметних програм («Методика навчання української мови», «Методика навчання української і зарубіжної літератур», «Педагогіка»), розроблених колективом кафедри української мови, літератури та методики навчання, колективом кафедри і затверджених вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Укладачі:

Біліченко П. Г. – канд. пед. наук, доц., завідувач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

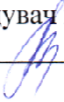
Лучкіна-Загородня Л. В. – канд. пед. наук, доц. кафедри української мови, літератури та методики навчання

Гричаник П. І. – канд. пед. наук, доц. кафедри української мови, літератури та методики навчання

ПОГОДЖЕНО

кафедрою педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
протокол № 1 від « 26 » серпня 2025 року

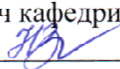
Завідувач кафедри

 Павло БІЛІЧЕНКО, кандидат пед. наук, доцент

ПОГОДЖЕНО

кафедрою української мови, літератури та методики навчання
протокол № 1 від « 27 » серпня 2025 року

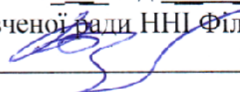
Завідувач кафедри

 Наталія ГОГОЛЬ, доктор пед. наук, професор

ПОГОДЖЕНО

вченою радою ННІ Філології та історії
протокол № 9 від « 28 » серпня 2025 року

Голова вченої ради ННІ Філології та історії

 Андрій ГРИЦЕНКО, доктор пед. наук, доцент

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Наталія ГРИЧАНИК, кандидат пед. наук, доцент

Мета комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки та фахових методик навчання – виявити рівень сформованості ключових компетентностей із педагогіки та фахових методик за змістом поданих нижче переліком питань.

Завдання комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки та фахових методик навчання:

- 1) виявити рівень теоретичних знань випускників із педагогіки;
- 2) виявити рівень теоретичних знань випускників із методики навчання української мови, методики навчання української і зарубіжної літератур;
- 3) проаналізувати рівень сформованих фахових компетентностей;
- 4) виявити рівень умінь творчо застосовувати здобуті знання на практиці.

Програма комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки та фахових методик укладена на основі чинних нормативних документів та програм з педагогіки, методики навчання української мови, методики навчання української і зарубіжної літератур; містить вимоги до володіння загальними і фаховими компетентностями.

Очікувані результати навчання:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини й громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки й технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

ЗК 8. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність до генерування нових ідей, адаптації та дії в новій ситуації, ініціативності та підприємливості.

ЗК 10. Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення у професійній діяльності, мотивувати здобувачів освіти, колег та батьків до досягнення спільної мети.

ЗК 11. Здатність до міжособистісної взаємодії, до роботи в команді та автономно, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати та поважати різноманітність та полікультурність.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні (у тому числі дистанційні) технології навчання.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури.

ФК 4. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури, зарубіжної літератури в закладах освіти, практиці навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.

ФК 5. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання української мови і літератури, зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного досвіду

ФК 6. Здатність орієнтуватися в літературному процесі України та інших країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури здобувачів освіти, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 7. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК 8. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

ФК 9. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття та породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та писемній формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення здобувачів освіти в процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ФК 11. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні освітні ресурси з метою удосконалення навчально-методичного забезпечення для проведення занять.

ФК 12. Здатність визначати і враховувати вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти під час аналізу особливостей сприйняття й засвоєння ними навчальної інформації.

ФК 13. Здатність усвідомлювати та поцінювати відчуття, почуття, емоції, потреби інших людей і систем у сучасному глобалізованому світі.

ФК 14 Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (здобувачі освіти, учителі, батьки та ін.).

ФК 15. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів розв'язання проблем в освітньому процесі.

ФК 16. Здатність прогнозувати ефективність і результативність освітнього процесу з метою планування та корекції навчальної діяльності здобувачів освіти, зокрема тих, які мають обмежені можливості, проєктувати осередки навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням здоров'язбережувальних технологій.

ФК 18. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

ФК 19. Здатність до використання інновацій у професійній діяльності в галузі освітніх і лінгвістичних досліджень для проведення власного наукового дослідження, узагальнення й оприлюднення результатів розроблення актуальної проблеми (у науково-методичних виданнях, виступах тощо).

ФК 20. Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знає психолого-педагогічні засади організації освітнього процесу, закономірності розвитку та вікові особливості здобувачів освіти, зокрема тих, що мають обмежені можливості.

ПРН 2. Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури.

ПРН 3. Знає елементи наукового дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації.

ПРН 4. Знає мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

ПРН 5. Знає специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки української та інших національних літератур, художні твори класики й сучасності.

ПРН 6. Знає державний стандарт загальної середньої освіти, навчальні програми з української мови і літератури, зарубіжної літератури для закладів освіти та практичні шляхи їх реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРН 7. Уміє творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 8. Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН 9. Уміє всебічного осмислювати літературні процеси та літературознавчі концепції, володіє методами літературознавчих досліджень, навичками інтерпретації та аналізу художніх творів.

ПРН 10. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати тексти професійного змісту державною та іноземною мовами.

ПРН 11. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та іноземної мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН 12. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та зарубіжної культури.

ПРН 13. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературнокультурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками.

ПРН 14. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН 15. Використовує гуманістичний потенціал рідної й зарубіжної літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН 16. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та іноземною мовою.

ПРН 17. Володіє методиками білінгвального й інтегрованого навчання мови й фахового змісту, дидактикою багатомовності та методикою паралельного вивчення споріднених мов, методикою роботи в гетерогенному (змішаному) навчальному середовищі.

ПРН 18. Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

ПРН 19. Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів з української мови і літератури, зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії.

ПРН 20. Рефлексує, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 21. Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.

ПРН 22. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціальнокультурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку(позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН 23. Організовує освітній процес у закладах загальної середньої освіти, співпрацю учнів, ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН 24. Забезпечує діалог культур у процесі вивчення зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

ПРН 25. Навчається впродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

ПРН 26. Аналізує й вирішує соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймає рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначає власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, є носієм і захисником національної культури.

ПРН 27. Ефективно організовує, аналізує, критично оцінює, несе відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРН 28. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Атестація здійснюється екзаменаційною комісією у формі комплексного кваліфікаційного іспиту. Склад комісії затверджується наказом ректора університету. До складання комплексного кваліфікаційного іспиту допускаються здобувачі освіти, які не мають академічної заборгованості і в повному обсязі опанували навчальний план та освітньо-професійну програму «Середня освіта (Українська мова і література)».

Комплексний кваліфікаційний іспит з педагогіки та фахових методик проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, укладеними відповідно до затвердженої програми комплексного кваліфікаційного випробування. Здобувачі освіти першого (бакалаврського) рівня мають можливість ознайомитися з розкладом та програмою атестації, розміщеними в Google класі.

Складання комплексного кваліфікаційного іспиту відбувається в дистанційному режимі (віддалено) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення ZOOM) з обов'язковою відеофіксацією (записом), який зберігається на кафедрі.

Перед початком іспиту група здобувачів освіти, які відповідно до розкладу складають іспит у визначений день, запрошується приєднується до онлайн-конференції (платформа ZOOM), де відбувається засідання атестаційної комісії. Голова комісії відкриває засідання, вітає здобувачів освіти, представляє склад екзаменаційної комісії з атестації та ознайомлює присутніх із процедурою складання іспиту.

В обов'язковому порядку здійснюється автентифікація здобувачів освіти шляхом демонстрування членам комісії з атестації документа, що посвідчує особу студента.

Атестація проводиться за білетами, складеними у повній відповідності до програм навчальних дисциплін (35 білетів, кожен білет містить 3 питання). Перше питання – з педагогіки, друге – з методики навчання української мови, третє – з методики навчання української / зарубіжної літератури.

Вибір екзаменаційних білетів здійснюється з використанням генератора випадкових чисел (процес вибору номера білета демонструється на екрані комп'ютера).

На підготовку усної відповіді за питаннями екзаменаційного білета здобувачеві освіти надається до 30 хвилин. Під час підготовки він має право робити необхідні записи на аркушах паперу формату А4. Під час підготовки і відповіді у студента постійно має бути ввімкнена відеокамера.

Основним етапом кваліфікаційного іспиту є заслуховування відповідей здобувачів освіти, під час якого члени комісії, за дозволом голови комісії з атестації, можуть ставити додаткові запитання з метою уточнення або поглиблення відповіді.

У разі виявлення помилок у відповіді екзаменованій має їх виправити; члени комісії з атестації можуть супроводжувати зауваження короткими коментарями з метою запобігання аналогічним помилкам у подальшій відповіді.

Додаткові запитання члени комісії з атестації мають право ставити у випадках, коли:

- відповідь є неповною, логічно неструктурованою або змістовно недостатньою;
- виявлено істотні фактичні чи концептуальні помилки;
- виникають сумніви щодо рівня засвоєння матеріалу та об'єктивності оцінювання.

Голова та члени комісії з атестації зобов'язані забезпечити доброзичливу, сприятливу для комунікації атмосферу під час іспиту, що сприятиме ефективній підготовці здобувачів освіти до усної відповіді. Водночас важливо дотримуватися принципів високої вимогливості, об'єктивності та індивідуального підходу в оцінюванні рівня теоретичної підготовки й практичних умінь випускників.

Відповідь студента на питання білета, рівень засвоєння низки нормативних освітніх компонентів циклу професійної підготовки оцінює кожен член комісії з атестації. Рішення екзаменаційної комісії з атестації про оцінку програмних результатів навчання приймається на закритому засіданні комісії з атестації (без присутності здобувачів освіти) відкритим голосуванням членів комісії з атестації. За однакової кількості голосів голос голови комісії з атестації є вирішальним.

Результати складання кваліфікаційного іспиту оголошуються здобувачам освіти відразу після оформлення протоколу засідання екзаменаційної комісії з атестації у тому режимі, в якому проводилася атестація. У протокол вносяться бали за відповідь на кожне запитання білета і загальний бал, отриманий на іспиті, записуються додаткові запитання, які були поставлені здобувачеві. Протокол підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні. Водночас дається загальна оцінка відповідей студентів, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень фахової підготовки студентів.

Після відповіді на питання екзаменаційного білета здобувачі освіти надсилають у деканат підписану власноруч фотокопію відповідей на питання білета.

У разі неможливості здобувача освіти доєднатися до іспиту в дистанційному режимі через поважні причини його складання може бути перенесено на інший день відповідно до звернення самого студента, надісланого будь-якими засобами зв'язку, або за доповідною запискою директора навчально-наукового інституту філології та історії.

Здобувач освіти, який не з'явився на складання атестації без поважних причин або отримав низький бал, має право на повторну (з наступного навчального року) атестацію впродовж трьох років після відрахування з університету (у період роботи, згідно затвердженого графіка, екзаменаційної комісії з атестації).

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ

Питання до комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки

1. Мета сучасного виховання. Державні документи про мету виховання. Мета і завдання виховання в Конституції України, Законі України “Про освіту”, Концепції національного виховання, Концепції Нової української школи.

2. Генезис мети виховання в Україні. Ідеал виховання, його види та структура. Ідеал народної педагогіки, виховний ідеал козацької педагогіки. Відповідність мети й ідеалу виховання потребам і умовам сучасного етапу соціального розвитку Української держави. Різнобічний розвиток особистості як соціальна мета та ідеал виховання. Діалектична єдність і взаємозв'язок мети і завдань виховання.

3. Рушійні сили та закономірності розвитку й формування особистості. Роль діяльності та спілкування в розвитку особистості. Види діяльності та форми спілкування. Активність особистості як запорука її формування і розвитку. Вікові етапи розвитку школяра, їх психолого-педагогічна характеристика.

4. Поняття про систему освіти. Система освіти України та її структура.

5. Учасники освітнього процесу. Діяльність закладу загальної середньої освіти як відкритої соціально-педагогічної системи. Сфери діяльності та функції соціальних інститутів і соціальних працівників.

6. Методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, бесіди, вивчення перспективного педагогічного досвіду; вивчення документації та учнівських

праць, опитування, методи моделювання педагогічних явищ, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження.

7. Структура процесу виховання: мета, зміст, форми і методи, результат. Критерії вихованості. Діагностування вихованості учнів.

8. Закономірності процесу виховання. Об'єктивний характер закономірностей виховання. Поняття про принципи виховання. Загальнопедагогічні принципи виховання: цілеспрямованість, опора на позитивне у вихованні, зв'язок з життям, єдність свідомості і поведінки; виховання у праці, в колективі тощо.

9. Поняття змісту виховання. Традиційні підходи до визначення змісту виховання: за напрямками виховання (розумове, фізичне, моральне, естетичне тощо) та видами культури (моральна, естетична, економічна, трудова і т. д.). Сучасне розуміння змісту виховання як системи загальнокультурних та національних цінностей. Зміст виховання як єдність ціннісного ставлення особистості до держави, людини, природи, праці тощо.

10. Поняття про засоби, методи і прийоми виховання. Традиційні методи виховання в педагогіці, їх класифікація та характеристика. Інноваційні методи виховання. Народнопедагогічні методи виховання. Педагогічна майстерність використання різноманітних методів виховання учнів, їх оптимального поєднання.

11. Загальні поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура. Основні типи колективів. Динаміка та стадії розвитку колективу. Система перспективних ліній, традицій колективу. Принципи паралельної дії та єдності педагогічних вимог.

12. Національно-патріотичне виховання учнів в школі. Мета, завдання та засоби національно-патріотичного виховання школярів. Зміст, форми і методи виховання зростаючих патріотів України.

13. Класний керівник як організатор позакласної виховної роботи. Зміст педагогічної діяльності класного керівника. Функції класного керівника: виховна, розвиваюча, організаторська, стимулююча, діагностична, соціальна, координаційна, методична. Права і обов'язки класного керівника.

14. Позашкільні навчально-виховні заклади, їх види. Зміст роботи позашкільних установ.

15. Виникнення і розвиток дидактики як теоретичного компоненту педагогіки. Основні категорії дидактики: освіта, навчання, викладання, учіння, процес навчання тощо. Суть процесу навчання, його структура. Основні функції навчання (освітня, розвиваюча, виховуюча) та їх взаємозв'язок. Суперечності та рушійні сили процесу навчання.

16. Двосторонній характер процесу навчання: єдність викладання та учіння. Викладання як діяльність учителя. Учіння, як навчально-пізнавальна діяльність учня й складний процес пізнання. Зворотні зв'язки у процесі навчання. Основні етапи оволодіння знаннями: сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування та застосування знань і умінь у практичній діяльності.

17. Поняття про закономірності та принципи навчання. Основні (загальні) закономірності процесу навчання та їх характеристика. Принципи навчання як вихідні положення, що визначають характер пізнавальної діяльності учнів і технології діяльності учителя. Традиційні принципи навчання: цілеспрямованості, науковості, послідовності й систематичності, доступності, зв'язку з життям, урахування індивідуальних і вікових особливостей учнів, виховуючого характеру навчання, наочності тощо.

18. Наукові основи змісту освіти в цивілізованому суспільстві. Зміст освіти в сучасних закладах загальної середньої освіти, його основні компоненти. Загальна, політехнічна та професійна освіта. Державні стандарти змісту освіти. Навчальний план для різних типів закладів загальної середньої освіти. Типи планів. Навчальні програми, принципи їх побудови, вимоги до програм, їх структура. Підручники, навчальні посібники, електронні носії навчальної інформації, вимоги до них.

19. Визначення методу навчання. Класифікація методів навчання. Характеристика основних методів навчання.

20. Поняття про форми організації навчання. Історичний розвиток організаційних форм навчання. Виникнення і розвиток класно-урочної системи навчання в Україні. Основні (загальні)

форми організації освітнього процесу та спеціальні форми, їх характеристика. Сучасні системи навчання: модульно-розвивальна, лекційно-семінарська, різнорівнева.

21. Урок як основна форма організації навчання в закладах загальної середньої освіти. Традиційна типологія уроків. Структура уроку в залежності від його дидактичної мети.

22. Поняття контролю та його значення в освітньому процесі. Функції контролю. Методи контролю та види його здійснення на різних ступенях навчання. Оцінювання навчальних досягнень учня, його призначення. Критерії якості знань і навичок учнів. Характеристика бальної системи оцінювання. Рівні навчальних досягнень.

23. Організація внутрішкільного контролю за діяльністю учителів, вихователів, класних керівників, методоб'єднань. Види та форми контролю, шляхи їх вдосконалення.

24. Поняття методичної та науково-методичної роботи, її ролі в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Функції методичної роботи: планування, організаційна, діагностична, прогностична, відновлювальна, коригуюча, пропагандистська, контрольна – інформаційна.

25. Завдання методичної роботи та її зміст. Форми методичної роботи: індивідуальна самоосвіта, групові, масові, їх характеристика та умови ефективної реалізації. Інноваційні форми науково-методичної роботи в закладах загальної середньої освіти. Підвищення кваліфікації, атестація та сертифікація педагогічних працівників.

26. Вчення про школу Я.А.Коменського. Принципи побудови системи шкільної освіти. Вікова періодизація. Структура навчальних закладів, зміст освіти в них та вимоги до організації їх діяльності. Обґрунтування класно-урочної системи Я.А.Коменським. Дидактичні погляди Я.А.Коменського.

27. Культурно-освітні осередки і перші вищі навчальні заклади в Україні. Острозька академія, її роль у розвитку національної освіти. Києво-Могилянська академія, її організація, зміст і методика навчання, роль як загальноукраїнського освітнього центру. Міжнародне значення академії. Педагогічна діяльність викладачів Острозької і Києво-Могилянської академій.

28. Педагогічна думка в Україні першої половини XIX століття. Теоретичне обґрунтування педагогіки К.Д.Ушинським. К.Д.Ушинський про педагогіку як науку і як мистецтво виховання. Проблема цілей виховання у працях Ушинського. Принцип народності виховання. Розробка Ушинським наукових засад національного виховання. Ушинський про рідну мову. Реалізація у спадщині Ушинського традицій народної педагогіки.

29. Життя, педагогічна діяльність і теоретична спадщина Антона Семеновича Макаренка. Вчення про виховний дитячий колектив. Проблема виховання свідомої дисципліни. Питання трудового виховання дітей та поєднання навчання з продуктивною працею. Виховання дітей у сім'ї. Думки А. Макаренка з питань педагогічної майстерності.

30. Життя, педагогічна діяльність і теоретична спадщина В.О. Сухомлинського. Питання формування культури розумової праці школярів у спадщині В. Сухомлинського. Всебічний і гармонійний розвиток особистості як основа виховання дитини. Проблема морального, естетичного, трудового та фізичного виховання. Проблема самовиховання.

Питання до комплексного кваліфікаційного іспиту з методики навчання української мови

1. Позакласна робота з української мови, її значення і завдання, основні форми та види.
2. Пунктуація та її вивчення у школі. Основні принципи навчання пунктуації. Система пунктограм
3. Перевірка та оцінювання письмових робіт учнів з української мови. Характер помилок.
4. Перекази, їх види і методика проведення.
5. Значення і місце словникової роботи на уроках мови. Зміст і форми словникової роботи. Робота над лексичними помилками. Словникові вправи. Методика використання різних типів словників.

6. Сучасний підручник з української мови. Структура підручника з мови, вимоги до нього. Короткий огляд підручників з української мови. Електронний підручник. Підручники для 5 та 6 класів НУШ (загальна характеристика).
7. Методика навчання орфографії у школі (значення, зміст, мета, завдання). Основні принципи навчання орфографії. Поняття про орфограму. Класифікація орфограм.
8. Значення і завдання роботи з розвитку мовлення у школі. Основні напрями та методичні принципи мовленнєвої підготовки учнів. Форми і види мовленнєвої діяльності. Есе як вид роботи з розвитку мовлення й мислення.
9. Види диктантів, їх характеристика, методика проведення.
10. Основні види мовних розборів у школі, їх характеристика (на вибір).
11. Посібники з української мови, їх призначення і можливі форми використання у шкільній практиці. Освітні блоги й сайти.
12. Нестандартні уроки (навчальні заняття) з української мови та методика їх проведення. Інтегровані уроки, їх значення.
13. Основні нормативні документи, на які спирається методика навчання української мови: Закон України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт, Концепція мовної освіти, «Нова українська школа», програми з рідної (української) мови. Короткий огляд програм з української мови. Ключові та предметні компетентності.
14. Методика навчання української мови як наука і навчальна дисципліна. Предмет і завдання методики. Лінгводидактика і методика мови. Зв'язок методики з суміжними дисциплінами. Методи дослідження в методиці. Принципи навчання української мови.
15. Особливості технології основних типів аспектичних уроків (навчальних занять) мови. Аналіз уроку (навчального заняття) української мови.
16. Предмет і завдання шкільної стилістики. Методика ознайомлення учнів 5–7 класів зі стилями мовлення. Удосконалення стилістичних умінь учнів старшої школи.
17. Помилки в мовленні учнів. Типи та причини помилок. Перевірка творчих робіт. Методика роботи над виправленням помилок. Критерії і норми оцінювання учнівських переказів і творів, есе.
18. Методика навчання фонетики, графіки й орфоєпії у школі.
19. Розвиток усного мовлення учнів. Види робіт з розвитку усного мовлення. Методика роботи над усним висловлюванням (усний переказ, усний твір).
20. Методика навчання синтаксису в школі.
21. Види вправ з пунктуації та методика їх проведення. Типи пунктуаційних помилок. Робота над пунктуаційними помилками.
22. Методика навчання граматики в шкільному курсі української мови (місце, значення, принципи, методи та прийоми вивчення).
23. Значення і місце творів серед робіт з розвитку мовлення. Види творів і методика їх проведення.
24. Методика вивчення будови слова і словотвору.
25. Освітнє значення української мови як навчального предмета. Мета, зміст і завдання шкільного курсу мови. Основні аспекти навчання мови. Комунікативне спрямування в навчанні української мови. Поняття про дистанційне й змішане навчання.
26. Орфографічні вправи та методика їх проведення. Робота над орфографічними помилками.
27. Структура уроку (навчального заняття) мови, основні її компоненти. Основні види і структура аспектичних уроків та уроків (навчальних занять) розвитку мовлення. Урок (навчальне заняття) як основна форма організації навчання. Основні вимоги до уроку мови. Класифікації уроків. Наукові основи змісту уроку мови.
28. Методи і прийоми вивчення стилістики. Види стилістичних вправ та методика їх проведення. Стилiстична помилка.
29. Методика навчання лексикології і фразеології.
30. Методика вивчення частин мови.

Питання

**до комплексного кваліфікаційного іспиту
з методики навчання української і зарубіжної літератур**

1. Методика навчання української і зарубіжної літератур як наука: сутність, об'єкт і предмет дослідження, провідні завдання й проблеми, структура, методи наукового дослідження, взаємозв'язок із суміжними науками.
2. Зміст і завдання шкільних навчальних предметів «Українська література», «Зарубіжна література», інтегрованого курсу «Література». Етапи його розвитку та становлення. Сучасний стан викладання української і зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти.
3. Читацькоцентрична парадигма вивчення зарубіжної літератури в школі. Особливості вивчення перекладного художнього твору на уроках зарубіжної літератури.
4. Специфіка викладання шкільного предмета «Зарубіжна література». Основні принципи вивчення зарубіжної літератури в школі. Використання елементів компаративістики
5. Основи шкільних курсів української літератури, зарубіжної літератури, їхній зміст, структура, завдання, загальнодидактичні принципи.
6. Учитель-словесник, його найважливіші якості і професійні вміння. Дослідницькі, конструкторські, організаторські, комунікативні компетентності вчителя української літератури, зарубіжної літератури. Удосконалення його кваліфікації і підвищення педагогічної майстерності.
7. Шкільна програма як документ. Принципи побудови та структура сучасних програм із української літератури, їх відповідність шкільним підручникам. Роль і значення модельної програми із української літератури.
8. Принципи побудови та структура сучасних програм із зарубіжної літератури, їх відповідність шкільним підручникам. Модельні навчальні програми, специфіка їх побудови, роль і значення.
9. Сучасний урок української літератури, його творчий характер. Вимоги до організації та проведення уроку літератури. Проблема типології уроків.
10. Сучасний урок зарубіжної літератури, його творчий характер. Вимоги до організації та проведення уроку літератури. Проблема типології уроків. Завдання та структура різних за типами уроків зарубіжної літератури.
11. Інтерактивні технології та шкільний процес вивчення зарубіжної літератури. Основні інтерактивні форми, методи та прийоми викладання зарубіжної літератури в сучасній школі.
12. Планування роботи вчителя української літератури. Види планів. Розроблення плану-конспекту уроку.
13. Методи навчання на уроці української літератури. Проблема класифікації методів навчання. Взаємодія методів, прийомів і видів навчальної діяльності у процесі вивчення художнього твору.
14. Завдання, принципи та шляхи шкільного аналізу художнього твору на уроці зарубіжної літератури. Специфіка етнокulturологічного шляху аналізу літературного твору
15. Основні етапи вивчення художнього твору та їхній зв'язок із процесом пізнання на уроці української літератури.
16. Завдання, принципи та шляхи шкільного аналізу художнього твору на уроці української і зарубіжної літератур.
17. Теорія літератури та її значення в шкільній освіті. Система вивчення теорії літератури в курсі української і зарубіжної літератур. Реалізація принципів наступності й перспективності в цій роботі. Роль літературно-критичної статті на уроці зарубіжної літератури, специфіка роботи з нею в старшій школі.
18. Особливості лірики як роду літератури, специфіка вивчення ліричних творів на уроці української і зарубіжної літератури
19. Особливості драми як роду літератури, специфіка вивчення драматичних творів на уроці української і зарубіжної літератур.
20. Особливості епосу як роду літератури, специфіка вивчення епічних творів на уроці української і зарубіжної літератур.
21. Особливості вивчення ліро-епічних творів на уроці української і зарубіжної літератур.

22. Роль оглядових і монографічних тем у шкільному курсі української і зарубіжної літератур. Методика їх вивчення. Джерела та методика вивчення біографії письменника в основній та старшій школі.
23. Мета, завдання, методика підготовки та проведення уроків позакласного читання із української і зарубіжної літератур, їх різновиди.
24. Мета, завдання та зміст позакласної роботи із української і зарубіжної літератур. Літературні гуртки та факультативні заняття як специфічна форма літературної освіти.
25. Наочність як засіб активізації розумової діяльності й естетичного виховання учнів. Специфіка використання наочних посібників на уроці зарубіжної літератури. Інформаційно-комп'ютерні технології, їх місце, роль і форми використання на уроках зарубіжної літератури
26. Міжпредметні та міжмистецькі зв'язки на уроці української і зарубіжної літератур у позакласній роботі.
27. Специфіка організації та проведення інтегрованого уроку з української і зарубіжної літератури.
28. Уроки української літератури з розвитку зв'язного мовлення, їх мета, завдання, специфіка. Методика проведення різних видів письмових робіт, норми їх оцінювання.
29. Мета, завдання, специфіка уроків зарубіжної літератури з розвитку зв'язного мовлення учнів. Види письмових робіт, методика їх проведення. Норми оцінювання письмових робіт.
30. Роль і значення наочності на уроках української і зарубіжної літератур.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК

Список рекомендованої літератури до комплексного кваліфікаційного іспиту з педагогіки

Основна

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України. Київ: Либідь, 2018. 424 с.
2. Білик С. М. Дидактика та методика навчання: Теоретичні аспекти. Київ: Кондор, 2020.
3. Білик С. М. Дидактика та методика навчання: Теоретичні аспекти. Київ: Кондор, 2020.
4. Бондарчук І. М. Історія педагогіки. Навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2016. 276 с.
5. Гончаренко Т.А. Історія педагогіки та педагогічної думки в Україні. Київ: Академвидав, 2020. 330 с.
6. Гончарова І. І. Дидактика: Теорія та практика навчання. Харків: ХНУ, 2017.
7. Григоренко М. Л. Педагогіка та дидактика: основи теорії навчання. Харків: Харківський університет, 2017.
8. Гриньова І. О. Основи педагогіки: концептуальні підходи та інновації. Київ: Ліра-К, 2017.
9. Гузій Н.В. та ін. "Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм". Колективна монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018.
10. Дубасенюк О. А. Історія педагогіки. Житомир: Житомирський державний педагогічний університет, 2017. 235 с.
11. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
12. Захарова Л. О. Історія педагогіки і педагогічної думки України. Київ: Академвидав, 2020. 312 с.
13. Короткова Ю.М., Новікова О.О., Мухіна Г.В. "Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти" Навчальний посібник. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. □
14. Коршунова Н. І. Теорія виховання та управління педагогічним процесом. Київ: Освіта України, 2019.
15. Крамаренко О. В. Загальні основи педагогіки: інтеграція теорії та практики. Одеса: ОНУ, 2019.
16. Кудряшова Т. А. Історія педагогіки та освітнього процесу в Україні. Київ: Академвидав, 2019. 412 с.
17. Кузьміна М. І. Основи педагогіки та теорія виховання в умовах сучасних викликів. Київ: Вища школа, 2020.
18. Кукурудзяк М., Собчинська М. З історії національної школи і педагогічної думки в УНР. Кам'янець-Подільський, 2016. 312 с.
19. Ларіонова О. П. Організація виховної роботи в дитячих оздоровчих закладах. Київ: Освіта України, 2021.
20. Левківський М. В. Історія педагогіки. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 180 с.
21. Макаренко С.І. "Основи педагогічної майстерності". Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи. Маріуполь: Маріупольський державний університет, 2022.
22. Мартинюк Л. С. Історія педагогіки. Навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет, 2018. 348 с.
23. Мартинюк О. М. Теорія і практика виховання: новітні підходи. Тернопіль: ТНПУ, 2018.
24. Мельник О. О. Історія педагогіки. Теоретичні засади та практичні аспекти. Київ: Педагогічна думка, 2014. 250 с.

25. Методика планування роботи в літньому пришкольному таборі. Освітній портал "На Урок". URL: <https://naurok.com.ua/metodika-planuvannya-roboti-v-litnomu-prishkilnomu-tabori-231239.html>
26. Методичні рекомендації з літньої педагогічної практики. Криворізький державний педагогічний університет, 2017.
27. Методичні рекомендації щодо організації виховної роботи у таборах з денним перебуванням. Управління освіти Івано-Франківської міської ради. URL: https://osvita-mvk.if.ua/content%26content_id%3D4734
28. Методичні рекомендації щодо організації літнього відпочинку дітей. Міністерство освіти і науки України, 2023.
29. Нагребельний В. В. Теорія виховання: сучасні парадигми та підходи. Одеса: Астропринт, 2019.
30. Оржеховська Н.І. Педагогічна думка України 20–21 століття. Одеса: ОНУ, 2018. 250 с.
31. Отич О.М. "Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи". Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 208 с.
32. Пінчук О. І. Педагогічна майстерність: теоретичні засади та практичні підходи. Київ: Академвидав, 2016.
33. Пономаренко Н. І. Історія української педагогічної думки. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 356 с.
34. Протасова О. О. Методика виховної роботи у таборах відпочинку. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020.
35. Руденко Т. М. Педагогічні ідеї в Україні: історія, сучасність, перспективи. Одеса: Одеський національний університет, 2014. 420 с.
36. Семенов О.М. "Педагогічна майстерність академіка Івана Зязюна". Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017.
37. Старостіна О. "Професійна майстерність у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в Англії та Україні". Одеса, 2015.
38. Султанова Л., Тринус О. "Професійне самовдосконалення майбутніх педагогів у контексті Нової української школи". Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 179 с.
39. Сухомлинська О. В. Нариси історії українського шкільництва (1905–1933). Київ, 2015. 320 с.
40. Теслюк В.М."Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи"Одеса: НАКККіМ, 2015. – 361 с.
41. Тимченко І. В. Історія педагогіки України: традиції та інновації. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 240 с.
42. Тищенко В. П. Дидактика в контексті сучасної освіти: теоретичні та практичні аспекти. Луцьк: Вежа, 2018.
43. Хоменко В. А. Розвиток педагогічної майстерності в умовах сучасної освіти. – Одеса: НАКККіМ, 2018. □
44. Шевчук М. П. Історія педагогіки. Історичний контекст освітніх систем України. – Вінниця: Нова книга, 2017. – 298 с.

Додаткова

1. Білик І.М. Інтеграція сучасних освітніх технологій у розвиток педагогічної майстерності. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, 2020.
2. Бондаренко В.Ю. Роль тренінгів у розвитку педагогічної майстерності вчителів. *Педагогічний альманах*, 2019.
3. Волкова Т. А. *Історія української педагогічної думки та її етапи розвитку*. – Київ: Наукова думка, 2017.
4. Гавриленко В. Л. Педагогічні інновації в умовах сучасної освіти. Харків: НТУ "ХПІ", 2017.
5. Гончаренко Т.А. Сучасні тренди професійного розвитку вчителів. *Науковий вісник КНТЕУ*, 2018

6. Григоренко М. Л. *Педагогічна освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку*. – Педагогічний дискурс, 2017.
7. Дорошенко М. В. Інноваційні методи навчання у педагогічному процесі. – Харків: ХНУ, 2018.
8. Захарова Л. О. *Розвиток педагогічної думки в Україні: історія та сучасність*. – Академічна думка, 2016.
9. Капустіна Т. М. *Педагогічна культура в Україні: історичні аспекти*. – Київ, 2018.
10. Коваленко І. В. Теоретичні основи виховання особистості в сучасному освітньому середовищі. *Педагогічний процес: теорія і практика*, 2020. С. 50–61.
11. Коваленко Л.В. Технології особистісно-орієнтованого навчання у формуванні педагогічної майстерності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 2018.
12. Корнієнко Н. В. *Дидактика та педагогічна майстерність*. Харків: ХДПУ, 2018.
13. Костюк Л. С. *Теорія виховання: новітні технології та практики*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.
14. Котикова С.Ю. Педагогічна наука і освіта в Україні: історія і сучасність. Львів: ЛДУ, 2021. 312 с
15. Кучерява Л. В. *Сучасні тенденції у розвитку педагогічних досліджень в Україні*. – Освіта і педагогіка, 2020.
16. Литвиненко О. П. *Історія педагогіки в українському контексті: підходи та методи*. – Інтерв'ю з науковцем, 2018.
17. Лукомський О. Г. *Дидактичні основи формування навчального процесу*. – Дніпро: ДНУ, 2018.
18. Ляшенко О.В. Моделювання педагогічної майстерності в контексті STEM-освіти. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*, 2017.
19. Марущак Т.П. Використання технологій soft skills у підготовці майбутніх педагогів. *Науковий вісник Миколаївського державного університету*, 2019.
20. Мельник О. О. *Історія педагогіки. Теоретичні засади та практичні аспекти*. – Київ, 2017.
21. Методичні рекомендації щодо організації та проведення літньої педагогічної практики. Криворізький державний педагогічний університет, 2019. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/123456789/4248>
22. Мищенко Н.В. Історія педагогіки: розвиток освітніх традицій в Україні. Харків: ХДПУ, 2017. – 296 с.
23. Пасічник О. П. *Педагогічна теорія і практика в контексті сучасних реалій*. – Київ: Університет «Україна», 2020.
24. Педагогічні технології у дитячих оздоровчих таборах. Освітній портал "На Урок". URL: <https://naurok.com.ua/pedagogichni-tehnologiyi-u-dityachih-ozdorovchih-taborah-310567.html>
25. Поліщук Т. М. Психолого-педагогічний супровід професійного розвитку педагогів. – Харків: ХДПУ, 2019.
26. Пономаренко Н. І. *Історія української педагогічної думки: методологічні аспекти*. – Вища освіта України, 2018.
27. Про методичні рекомендації щодо організації оздоровлення дітей та проведення виховної роботи у дитячих закладах оздоровлення і відпочинку. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v-384290-10>.
28. Рибалка В. М. *Основи педагогіки: міждисциплінарний підхід*. – Київ: Педпреса, 2016.
29. Руденко Т. М. *Розвиток педагогічної науки в Україні у XX столітті*. – Вісник Чернігівського національного університету, 2015.
30. Семенова Н. А. *Теорія виховання в умовах сучасної освіти*. – Одеса: Астропринт, 2020.
31. Сердюк Г.М. Компетентнісний підхід у системі післядипломної педагогічної освіти. *Освітологічний дискурс*, 2021.
32. Сидоренко Л. В. Педагогічна майстерність у контексті інноваційних освітніх технологій. – Київ: Ліра-К, 2020.

33. Сидоренко О. В. Інноваційні підходи до формування виховної роботи в закладах освіти. *Наукові записки. Серія педагогічні науки*, 2019. С. 108–120.
34. Тарасова С. І. Основи педагогіки та організація навчального процесу. – Чернівці: Букрек, 2020.
35. Тимченко І. В. *Історія педагогіки України: традиції та інновації*. – Харків: ХНУ, 2019.
36. Федорова Н.О. Сучасні технології розвитку педагогічної майстерності. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*, 2020.
37. Черніченко О.В. Формування педагогічної культури вчителя. *Гуманітарний часопис ДДПУ*, 2018.
38. Чорна Л. А. Методи формування дидактичної майстерності у процесі навчання. *Педагогіка і психологія*, 2019. С. 32–45.
39. Шевченко І. І. *Основи теорії виховання та педагогічного процесу*. – Черкаси: ЧНУ, 2020.
40. Шевченко І.М. Підвищення професійної компетентності педагогів у сучасних умовах. *Науковий вісник ПНУ імені Василя Стефаника*, 2020.
41. Шевчук М. П. *Історія педагогіки: Теоретичні засади та практичні аспекти*. – Педагогічна думка, 2015.

Рекомендована література з методики навчання української мови

Основна

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: Навчально-методичний посібник. К.: Генеза, 2005.
2. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови. методичний порадник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : методичні рекомендації/ за заг. ред. Олега Топузова, Тетяни Засекої: Ін-т педагогіки НАПН України. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2022. 296 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
4. Костів О., Сколосдра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 202 с.
<https://philology.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01/Metodyka-vykkladannia-ukrainskoi-movy.-Posibnyk.pdf>
5. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Словник-довідник з методики викладання української мови. 2-ге вид., виправл. і доп.. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 306 с.
6. Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник / О.В.Кульбабська, О.В.Кардашук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с. URL: https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5271/1/Kulbabska%2C%20Shatilova_2022_Metodyka%20navchannia%20ukrainskoi%20movy%20u%20ZVO.pdf
7. Кучерук О.А. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2007. 182с.
8. Кучерук О.А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : [монографія]. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
9. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.Пентилука. К.: Ленвіт, 2004. 405 с.
10. Модельні навчальні програми. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»: веб-сайт. URL: <https://imzo.gov.ua/model-ninavchal-ni-prohramy/>.
11. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика : норми і термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
12. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. / Н.М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. К. : ВЦ «Академія», 2016. 248 с.
13. Попович А. С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 клас

закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с.

14. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П., Довбня Л. Е., Чубань Т. В. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: Навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. К. : Міленіум, 2006.

15. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.

16. Семеног О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.

17. Семеног О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.

18. Семеног О.М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 212 с. URL: <http://surl.li/njpqi>

19. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук К. : Ленвіт, 2015. 320 с.

20. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 352 с.

Додаткова література

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету

міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>

2. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році. Мовно-літературна освітня галузь: лист Міністерства освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/staticobjects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d_2958213439.pdf

3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» – URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia>

4. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1xIY5Ja2rMBHxHxFC9bMSOtfG4VVSZuMw/view?usp=sharing>

5. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1DzL9Eu9UXz73oINyRRF12sMTQqvcCLcd/view?usp=sharing>

6. Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2023. 46 с. – URL: <https://drive.google.com/file/d/1FwHFSvq2UqjQVR5HPdzc-dXBELA1UIo6/view?usp=sharing>

7. Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2023. 73 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1FbS56Y_usoc88oc0Ez_ruRFf1eDkAAF/view?usp=sharing

8. Українська мова. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. – URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>

9. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проект для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>

Рекомендована література з методики навчання української літератури

Основна

1. Бондаренко Ю. І. Загальна модель шкільного навчання української літератури. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2017. 392 с.
2. Бондаренко Ю. І. Вивчення образів-персонажів літературного твору в школі: теорія і практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2015. 216 с.
3. Бондаренко Ю. І. Методика шкільного вивчення сюжетно-композиційної організації епічного твору: теорія і практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2015. 144 с.
4. Вірченко Т., Жигун С., Козлов Р. Практикум з української літератури: види літературознавчого аналізу: навчальний посібник Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2021. 181 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/37553/1/T_Virchenko_Posibnik_2021_IF.pdf
5. Забарний О. В. Психологічна характеристика образу-персонажа: навчально-методичний посібник. Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2015. 76 с.
6. Лісовський А. М. Етюди з методики викладання літератури. К.: Ленвіт, 2013. 105 с.
7. Марко В. Аналіз художнього твору. К.: Академвидав, 2013. 280 с.
8. Нежива Л. Л. Теорія і практика вивчення літературних напрямів українського письменства в школі. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2016. 354 с.
9. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт. 384с. URL: <https://www.google.com/search?q>.
10. Пультер С., Лісовський А. Методика викладання української літератури. Курс лекцій. Тернопіль: Підручники і посібники. 143с. URL: <https://knygy.com.ua/index.php?productID=9789660707160>.
11. Романишина Н. В. Українська художня мала проза: теоретико-методичні аспекти вивчення. Рівне: Принт Хауз, 2013. 576 с.
12. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2021.
13. Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури: теорія, методика, технологія. Миколаїв: Іліон, 2012. 876 с.
14. Яценко Т. О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина XX – початок XXI століття). Київ : Педагогічна думка, 2016. 360 с.

Рекомендована література з методики навчання зарубіжної літератури

Основна

1. Грицак Н. Р. Теорія і методика жанрового аналізу малих епічних і ліро-епічних різнонаціональних художніх творів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 400 с.
2. Дмитренко, К. А. Інноваційні методи викладання зарубіжної літератури. Харків : Основа, 2018. 92 с.
3. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури. К., Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова. 380 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31593>
4. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи: Монографія. К., 340с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/31359>
5. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури: [навчально-методичний посібник]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320с.
6. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. 432 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk721423.pdf>
7. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Ленвіт. 384с. URL: <https://www.google.com/search?q>.

8. Удовиченко Л. М. Теорія і технологія вивчення художніх образів-персонажів у курсі зарубіжної літератури старшої школи: монографія. Київ, 2020. 352 с.

9. Штейнбук Ф. М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навчальний посібник. К.: Кондор, 2007. 316 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/437729.pdf

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ (КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ) КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ПЕДАГОГІКИ ТА ФАХОВИХ МЕТОДИК

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛОЖЕННЯ про контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка (<https://drive.google.com/file/d/1njGxMP0R9IEV8G38denY5fXGZe2WDdfH/view>)

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент повністю оволодів теоретичним матеріалом, логічно і послідовно викладає його, наводить самостійно приклади і коментує їх, спроможний простежити історію питання, різні погляди вчених на певну проблему; вільно володіє професійною термінологією; демонструє вміння застосовувати набуті знання у нестандартних ситуаціях. Під час відповіді студент не допускає фактичних і мовленнєвих помилок. Відповідь студента послідовна, виважена і науково обгрунтована, демонструє особистий внесок у вирішенні поставленої проблеми, враховує наявні в педагогіці та методиці погляди й підходи, можливі альтернативи вирішення проблеми, що розкривається.
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		
	92		
	91		
	90		
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент логічно і повно розкриває зміст матеріалу з питання білета; висвітлює не лише теоретичний матеріал, а й різні погляди вчених на проблему, що розглядається; виявляє вміння аналізувати, робити узагальнення, висновки, давати чіткі визначення поняттям; володіє професійною термінологією; простежуються здібності змінювати логіку викладу повідомлення, аналізу власного і чужого висловлювання. Більшість теоретичних положень підтверджує прикладами. Студент демонструє вміння не лише відтворювати вивчений матеріал, а й аналізувати його, даючи висловленому власну оцінку, аргументуючи висловлене загальновідомими доказами. Однак під час відповіді іноді трапляються незначні фактичні і граматичні помилки.
	89		
	88		
	87		
	86		
	85		
	84		
	83		
	82		
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування	Студент логічно, але недостатньо повно розкриває зміст матеріалу з питання білета; висвітлює теоретичний матеріал, проте не виявляє знань різних дослідницьких поглядів на обговорювану проблему; виявляє вміння аналізувати, робити узагальнення, висновки, давати
	81		
	80		
	79		
	78		
	77		

	76	набутими вміннями й навичками	визначення поняттям, утім може вдаватися до неточних формулювань, припускати фактичних і граматичних помилок; володіє професійною термінологією; простежуються здібності змінювати логіку викладу повідомлення, аналізу власного і чужого висловлювання. Більшість теоретичних положень підтверджує прикладами. Студент демонструє вміння відтворювати вивчений матеріал, проте бракує власного аналізу, власних оцінок, аргументуючи висловлене загальновідомими доказами. Під час відповіді допускає фактичні і граматичні помилки.
	75		
	74		
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент виявляє знання тільки основного програмового матеріалу. Непослідовно і незв'язно розкриває питання; не завжди може обґрунтувати висловлені думки; висвітлює лише теоретичний матеріал, не розкриваючи погляди учених на певну проблему; неточно дає визначення окремих понять; має труднощі при необхідності навести приклади, хоча може навести окремі завчені приклади; не завжди може дати чітку відповідь на запитання екзаменатора, що конкретизує його відповідь; застосовує набуті знання лише у стандартних ситуаціях. Виклад відзначається поверховістю, недостатнім осмисленням і логікою викладу, значною кількістю фактичних помилок.
	73		
	72		
	71		
	70		
	69		
	68		
	67		
	66		
	65		
	64		
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Студент виявляє неповні знання основного програмового матеріалу. Непослідовно і незв'язно розкриває питання; не може обґрунтувати висловлені думки; неповно висвітлює теоретичний матеріал; неточно і з помилками дає визначення окремих понять; має труднощі при необхідності навести приклади, хоча може навести окремі завчені приклади; не завжди може дати чітку відповідь на поставлені запитання.
	63		
	62		
	61		
	60		
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Студент виявляє недостатні знання основного програмового матеріалу. Не зв'язно розкриває питання; не може обґрунтувати висловлені думки; на примітивному рівні висвітлює теоретичний матеріал; неточно і з помилками дає визначення окремих понять; не наводить прикладів, хоча може навести окремі завчені приклади; не може дати чітку відповідь на поставлені запитання.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Студент виявляє примітивні знання основного програмового матеріалу. Не розкриває питання; не може обґрунтувати висловлені думки; не висвітлює теоретичний матеріал; неточно і з помилками дає визначення окремих понять; не наводить прикладів, хоча може навести окремі завчені приклади; не може дати чітку відповідь на поставлені запитання.

**Критерії оцінювання атестації
здобувачів освіти ОС «Бакалавр»
ОП «Середня освіта (Українська мова і література)»
2024 рік вступу
(з урахуванням ваги питань екзаменаційного білета)**

Іспит «ККІ з педагогіки та фахових методик»

1 питання білета	2 питання білета	3 питання білета	Додатко ві питання	Критерії оцінювання	Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за ECTS
Максимальна кількість балів - 90						
27-30	27-30	27-30	9-10	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	90-100	A
25-26,8	25-26,8	25-26,8	7-8,5	Достатній рівень володіння теоретичними знаннями, вміння їх практичного впровадження	82-89	B
23-24,8	23-24,8	23-24,8	5-6,5	Середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями, готовність до їх практичного впровадження	74-81	C
20-22,8	20-22,8	20-22,8	4-4,5	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями і навичками	64-73	D
19-19,8	19-19,8	19-19,8	3-3,5	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями і навичками визначається нижче середнього	60-63	E
0-18,8	0-18,8	0-18,8	0-2,5	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок	0-59	F, FX